

Наші обдаровані діти – наше майбутнє. А майбутнє повинно бути краще, ніж сьогодні. Тому ми, учителі, зобов'язані зробити все для наших дітей, для їхнього, та й свого, майбутнього....

Бо вміння знаходити обдарованих та здібних дітей – талант, вміння їх вирощувати – мистецтво.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2-х кн. – К., 2003.
2. Види роботи з обдарованими дітьми. URL: http://viktoriya-onyschak.edukit.mk.ua/robota_z_obdarovanimi_ditjmi/
3. Голубєва Е.А. Здібності й індивідуальність. – М.: Прометей, 1993.
4. Журнал «Педрода освітян». Виявлення обдарованості у школі. URL: <https://www.pedrada.com.ua>
5. Методичні рекомендації щодо організації роботи з обдарованими дітьми. URL: <http://www.loippo.edu.ua/young-talents/1142-metodychni-rekomendatsii-shchodo-orhanizatsii-roboty-z-obdarovanymy-ditmy>
6. Обдаровані діти. Форми, методи, робота з обдарованими дітьми. URL: <http://novosvit.pp.ua/fenomen-osobystisnoji-obdarovanosti/>
7. Онищак В.С. Види роботи з обдарованими дітьми. URL: http://viktoriya-onyschak.edukit.mk.ua/robota_z_obdarovanimi_ditjmi/
8. Пльбух Ю. З. Розумово обдарована дитина: Психологія, діагностика, педагогіка. – К., 1992.
9. Рибалка В.В. Психологія розвитку творчої особистості. – К., 1996.

Кірсанова О. В.,

кандидат медичних наук, доцент,

Запорізький державний медичний університет

kirsanova@zsmu.zp.ua

ВПЛИВ ЗДОРОВ'ЯФОРМУЮЧИХ ЧИННИКІВ НА РОЗВИТОК ДИТИНИ

Анотація. В результаті дослідження було вивчено кількісний внесок здоров'яформуючих факторів (загалом вивчено 59 факторів) у формуванні здоров'я школярів великого міста.

Ключові слова. Здоров'я дітей, формування, місто.

Annotation. As a result of the study was to quantify the impact and contribution of factors (of 59 factors), in the formation of children's health of a large city.

Key words. Children's health, formation, city.

Вступ. Відомо, що не тільки від генетичних чинників, але і від умов середовища та інших чинників буде залежати в якій мірі зможуть реалізуватись ті задатки та потенціал, які є у дитини. Одним з головних завдань охорони здоров'я на сучасному етапі є збереження та зміцнення здоров'я дітей – майбутнього

держави. Значну допомогу у виконанні цього завдання може надати визначення чинників, які впливають на формування рівня здоров'я дітей та реалізацію їх потенціалу, здібностей. У великих промислових містах формування здоров'я дітей відбувається під впливом комплексу факторів [1-3].

Методи та організація дослідження. Усього було проведено 6042 дослідження здоров'я дітей молодшого шкільного віку, які проживають у великому промисловому місті – Запоріжжі. З метою виявлення ступеня впливу кожної з вивчених ознак (медико-біологічних, соціально-побутових) у формуванні здоров'я, виявлення їхньої значущості був використаний метод кластер-регресійної апроксимації з використанням нейронних мереж. Для нейромережевої моделі для кожної з ознак, що залишилися після виключення неінформативних ознак, було визначено показники відносної інформативності (I_j), які, у свою чергу, використовувалися для визначення значущості цих ознак.

Результати та їх обговорення. Для аналізу такої кількості ознак всі значущі параметри умовно об'єднали в 3 групи з подальшим ранжуванням їх за величиною I_j (табл. 1): перша група - фактори несприятливого анамнезу; друга група – фактори, що характеризують спосіб життя дитини; третя група – чинники, що характеризують умови життя дитини.

Таблиця 1

Значущі здоров'яформуючі чинники для дітей

Ознака	I_j	Рангове місце
Чинники несприятливого анамнезу		
Наявність хронічних захворювань у матері	0,656	2
Наявність хронічних захворювань у батька	0,622	3
Наявність професійних шкідливостей у матері до народження дитини	0,540	5
Куріння батьком	0,433	7
Куріння матір'ю під час вагітності	0,389	8
Патологія вагітності	0,300	11
Наявність професійних шкідливостей у батька до народження дитини	0,282	13
Зловживання алкоголем батьком	0,281	14
Вік матері при народженні дитини	0,246	17
Куріння матір'ю	0,213	18
Чинники, що характеризують спосіб життя дитини		
Фізична активність (заняття спортом)	1,000	1
Частота споживання м'ясопродуктів	0,288	12
Відвідування дошкільної установи	0,276	15
Тривалість щоденного перебування на відкритому повітрі	0,263	16

Ознака	I _J	Рангове місце
Тривалість занять у школі	0,200	19
Частота споживання овочів та фруктів	0,185	20
Частота споживання молочних продуктів	0,145	21
Чинники, що характеризують умови життя дитини		
Район проживання	0,555	4
Середньомісячний дохід на 1 члена сім'ї	0,478	6
Освіта матері на момент народження дитини	0,345	9
Повнота сім'ї	0,322	10
Житлові умови	0,135	22

Аналіз та оцінка даних таблиці показує, що найбільше значення I_J (1,000) щодо інших параметрів у межах даної вибірки має фізична активність дитини. На другому місці, якщо їх об'єднати, знаходяться фактори, що характеризують, з одного боку, стан здоров'я батьків дитини, а з іншого боку, обтяжену спадковість дитини: наявність хронічних захворювань у матері (I_J – 0,656) та батька (I_J – 0,622). Третє місце посідає район проживання дитини з різним рівнем забруднення довкілля (I_J -0,555).

У першу десятку факторів, яким належить значна роль у формуванні здоров'я молодших школярів м. Запоріжжя, належать також (по мірі зменшення значення I_J): наявність професійних шкідливостей у матері до народження дитини (I_J – 0,540); величина середньомісячного доходу на 1 члена сім'ї (I_J – 0,478); куріння батьком (I_J – 0,433); куріння матір'ю під час вагітності (I_J – 0,389); освіта матері на момент народження дитини (I_J – 0,345); повнота сім'ї (I_J – 0,322).

Висновок. Отже, заходи щодо покращення здоров'я дітей і реалізації їх потенціалу та здібностей необхідно планувати з урахуванням виявленої в даній роботі значущості здоров'яформуючих факторів, тим більше, що значна їх кількість може регулюватися на індивідуальному рівні (наприклад, фізична активність дитини – заняття спортом, тощо).

ЛІТЕРАТУРА

1. Профілактична медицина і громадське здоров'я: проблеми, пріоритети, перспективи / М.П.Гребняк, О.В.Кірсанова, В.В.Таранов, Н.Г.Мікрюкова. – Запоріжжя: «Просвіта», 2020.- 172 с.
2. Антипкін Ю.Г., Волосовець О.П., Майданник В.Г., Березенко В.С., Моїсеєнко Р.О., Виговська О.В. та ін. Стан здоров'я дитячого населення — майбутнє країни. Ч. 1. Здоров'я дитини. 2018, квітень 11. 13(1). 1-11. <http://www.mif-ua.com/archive/issue-34652/> doi: 10.22141/2224-0551.13.1.2018.127059
3. Теклюк Р.В., Сергета І.В. Проблеми моніторингу здоров'язберігаючої компетентності сучасних підлітків. Ж.: Довкілля та здоров'я, 2019.- 1 (90).- С.17-22/<https://doi.org/10.32402/dovkil2019.01.017>.